

Akinek az volt a rendeltetése, hogy bizonyosságot tegyen a világ Világosságáról, Makhaira várának börtönébe került; majd szép leány szép táncáért külön egy tálra tették a fejét. Sikertelen volt az élete. Akit meghirdetett, aki mint a világ Világossága a világba jött, a Golgotán végezte be. Sikertelen volt az élete. Életének utolsó nagy szakaszában nagyobbára már a barátai is elfelejtettek Foucauld atyáról, s nagyon jelentéktelen esemény volt a századforduló eseményei között, hogy egy berber támadás során az ő élete is áldozatul esett. Az Isten Országát építő emberek élete rendre sikertelen élet. Szabályszerű ez. Senkinek sem sikerül a mi Urunk Jézus Krisztusnál ügyesebbnek lenni. Aki azt csinálja, amit Ő csinált, az rövid távon egyértelműen sikertelen életet él. Az Országot építő életek azonban hosszú távon rendre sikerült életeknek bizonyulnak. Nagypénteket feltámadás követ. Keresztelő Szent János gyalázatos végét az idők végéig terjedően világelmérség követi: Nem szült nálánál nagyobbat anya. A szerzetesség általános válsága idején Foucauld atya kistestvérei és kishőveire nincsenek válságban, behálózzák az egész világot, terjednek, mint a gomba.

A rövid távú sikertelenség persze még nem biztosítéka a hosszú távú sikernek, hiszen sok okon lehet egy élet rövid távon sikertelen. Csak a jézusi értelemben vett Ország-építő élet sikertelensége biztosítja a hosszú távú sikert. Aki belenéz tehát Jézus szemébe, szóba áll azzal, hogy rövid távon sikertelen lesz az élete, de semmiképpen sem tud szóba állni azzal, hogy hosszú távon is sikertelen legyen. Semmiképpen sem, mert hosszú távon azt akarja,

hogy nyomot hagyjon az élete itt, e földi téreken, hogy a sikertelenség életáldozata gyümölcsöt teremjen, és szebb, Istennek tetszőbb és Istent inkább akaró legyen az a világ, amely majd lesz akkor, amikor ő már nem lesz ebben a világban. Ily módon az Országot építő emberek számára nem közömbös a kérdés, hogy mik a feltételei annak, hogy az életünk hosszú távon sikeres élet legyen. Régtől fogva megszoktuk, hogy a döntő fontosságú kérdéseket mindig Jézussal akarjuk megválaszoltatni. Most is az ő életművét akarjuk vallatóra fogni, amikor keressük annak feltételeit, hogy életünk hosszú távon sikeres legyen, hogy nyomot hagyjon a pályánk, az a sikertelen pálya, amit itt a földön bejárunk.

Elmélkedéseim során azt a választ kaptam Tőle, hogy az Ő életében volt három radikalitás, azaz gyökerekhez nyúlás, a dolgokat gyökerében megragadás: a cselekedetek radikalitása, a tanítás radikalitása s a következmények levonásának a radikalitása; azzal a kiegészítéssel, hogy ez a sorrend nem mindegy.

Jézus első radikalitása **a cselekedetek radikalitása**. Sokszor észrevettük már, hogy nagyon is más a jézusi értelmező szótártól kapható információ, mint a Tudományos Akadémia által készített értelmező szótárak információja. „A cselekedetek radikalitása” – ezen a birtokos kapcsolaton az e világi értelmező szótár valami olyasmit ért, hogy „valakivel szemben radikális vagyok”. A jézusi szótárban más van. „A cselekedetek radikalitása” a jézusi szótárban az önmagammal szemben érvényesített radikalitást jelenti. Aligha van ennek a radikalitásnak világosabb jele, mint a betlehemi éjszaka. Biztosan tudhatjuk, hogy a legelső keresztény nemzedék is elámult ettől a radikalitástól. A Filippi-levél megőrzött egy biz-

Halálának második évfordulója alkalmából egy régi írásának közlésével emlékezünk szeretettel Gyurka bácsira.

Jézust várva

Három radikalitás

tosan a legelső évtizedekben készült keresztény himnusz, s benne e tételt: Isten „kiüresítette önmagát”. „Kiüresítette” – ezzel a szóval feledkeztek rá legősibb őseink Jézusnak erre az első számú radikalitására. Bár Isten volt, nem ragaszkodott ahhoz, hogy egyenlő az Istennel, hanem kiüresítette önmagát, levetette az Isten alakját, fölvetette a szolga alakját, s emberként állt, jászolt, szalmát, marhameleget választott világba beköszöntésének körülményeiként – a kicsiségnek, a szegénységnek, a jézusi élethalakítás és tanítás e két, a későbbiek során mindenütt feltűnő vonásának a jegyében. A világtörténelem legnagyobb eseményének – az Isten emberré levésének – pillanatát kísérő jelek, a csillag és az angyal éneke mit sem változtat ennek a beköszöntésnek halk szavú és rejtett jellegén. Igaz, csillag tűnik fel az égen, de ezt a csillagot összesen három ember veszi észre a sok száz- és százmillió emberből. Angyal éneke hangzik a légből, de ezt csak egypár betlehemi pásztor hallja meg. E teofániás jelzések is alkalmazkodtak az Isten hozzánk jövésének stílusához, úgyhogy semmiféle „legendaképződés” sem tudta megtörni a beköszöntésnek ezt az abszolút halk, abszolút szerény, abszolút kicsiny és abszolút szegény jellegét.

A második radikalitás – **a tanítás radikalitása**. A pusztában átélte, hogy minden józan számítás szerint nem is lehet más következménye a választandó útnak, mint ami lesz, de akkor is azon fog járni. Átélte a pusztában, hogy akármi is az, amire füle volna a választott népnek, ő csak azt mondja el neki, amit reábíztak, amire küldést kapott. Pontosan, egy az egyben azt mondja el, ami megfelel a betlehemi beköszöntés és a názáreti folytatás stílusának. Az ismeretlenség és a szegénység folytatásának. Olyan tökéletesen sikerült ezt a bet-

leheri istálló és jászolos kezdetet folytatni, hogy amikor három-négy évtizeddel később közbotrányá lett a tanítás radikalitása, reácsodálkoztak a „Mit akar ez az egy ember?” alapján. Ez akkor úgy hangzott: „Mit akar ez az ács?” De az Ács nem riadt meg. Ha kellett, megkeményítette arcát, és úgy indult neki az utolsó ősznek, a jeruzsálemi és júdeai tanítói pályaszakasznak, és nem volt hajlandó lecserélni mondanivalóját valami egyébre. Ragaszkodott mindenfajta elmosás, opportünizmus és árusítás nélkül a tanítás radikalitásához, amely csak szavakba és normákba foglalta a különös Tanítónak az életét, a jézusi cselekedetek radikalitását.

A jézusi élet harmadik radikalitása a **következmények levonásában megmutatózó radikalitás**. Kaifást lecserélte Kéfással. Kaifás füle hallatára elmondotta a gonosz szövegéről szóló példabeszédet. Elmondotta azt a mondatot is, amelybe beleremegett Kaifásnak és a főpapoknak a szíve: „Elvétetik tőletek az Isten országa.” „Jaj, ne történjék ez velünk!” – tudósít felkiáltásukról az egyik evangélium. Elmondotta, mert a jézusi életben nincs megalkuvás. Nincs megalkuvás önmagára vonatkozóan, nincs megalkuvás a tanításban, és nincs megalkuvás senkivel, még az őszövség főpapjával szemben sem.

E három radikalitás az első válasz, amit Jézustól kapunk ama kérdésre, hogy mi a titka a sikernek hosszú távon. A második válasz – **e három radikalitás sorrendje**. Nem mindegy a sorrend! Jézus elmondhatta tanításainak során ellenfeleinek, a tanítása következtében egyre inkább gyilkossá formálódó ellenfeleinek: „Ki vádolhat meg engem a bűnről?” Elcsodálkozunk, olykor hamiskásan évődünk Szent Pál öntudatán. Jó dolog a liturgiában a többes szám első személyben mondott bűnbánat, de jó dolog az Országot építő munkában a páli hangmegütés is: „Legyetek olyanok, amilyen én vagyok!” Nincs hatékonyság, nincs hosszú távú siker, ha azok, akiknek hirdetem az országot, nem tudják elmondani magukban rólunk: „Olyan akarok lenni, mint ő; ő, aki mondja nékem a jézusi tanítást.” Senki sem hatódik meg a

szövegeinktől. A szövegeink nagyon sokakat eltávolítanak tőlünk, a szövegeink nagyon alkalmasak arra, hogy jó szándékú emberek is elkülönüljenek tőlünk. De ez nem vád önmagunk ellen, mert a szövegeivel Jézus is elkülönített magától sokakat, talán jó szándékú embereket is. Csakhogy mielőtt Jézus szóra nyitotta volna a száját, rejtett ács szerepkörében kalapálta az egyéniségét. És a tanításával szinkronban levővé kikalapált egyéniséggel körbejárva és jót cselekedve tanította azt, amit tanított. Olyanoknak hirdette mondanivalóját, akik úgy érezték, hogy ez az ember mindent megtesz értünk; ennek mi nagyon fontosak vagyunk.

Többé-kevésbé mindannyian úgy vagyunk, hogy viszonylag rövid idő alatt, két-három év alatt elsajátítjuk a tanítást. Úgy gondoljuk, hogy jellemünk kiformalására és a tanításhoz igazítására még van időnk, mert hát az hosszú dolog. Nem így volt Jézusnál, nála más volt a sorrend. Ez a sorrendcsere könnyen besorolhat bennünket a köpködők kategóriájába. Sánta Ferenc Az árusító című regényében Eusebius magyarázza az újságírónak a császári katonáról is, a huszita katonáról is, hogy ezeknek csak az a fontos, hogy köpködhessenek. Mindegy, hogy ilyen, vagy olyan, vagy amolyan felfogást képvisel a másik ember, nekik csak az a fontos, hogy köpködhessenek. „Köpj, fiam!” – tartja oda az arcát Eusebius előbb a császári, majd a huszita katonának. Borzasztó portré. Érdemes megvizsgálni magunkat ennek a fényénél: A tanítás radikalitásához való hűség címén nem vagyunk-e mi Jézus katonáiként olyanok, mint Sánta e huszita harcosa vagy császári zsoldosa? Nagyobb türelmetlenségre van szükség önmagunkkal szemben: az első radikalitás megteremtése – életünk legsürgetőbb feladata.

E radikalitások birtoklása biztosan megóv bennünket attól, hogy botorul azt képzeljük, hogy a „kivonulás”, az elvi és hangzatos elkülönülés az Ország életének és növekedésének az útja. A szekták története és sorsa elegendő tanulsággal szolgál. Világosan meg kell értenünk, hogy *alapvetően az első számú radikalitáson fordul minden*. És azt is,

hogy nem váltódik meg a világ attól, hogy megértettük a jézusi tanítást, és mindenkinek a fülébe kellemetlenkedjük, hogy „nem vagy keresztény”, „semmi közöd nincsen Jézushoz”. Ettől még nem történik semmi. Dumával nem lehet a világot Isten Országává formálni! Csak a szentek tudják ott és akkor, ahol és amikor élnek. Csak a szentek tudják a világot istenibbé formálni. De nem a pusztán szövegükkel, hanem mindig az életükkel, magatartásukkal, és ebbe ágyazott szövegükkel hatották meg embertársaikat.

Arra keressük a feleletet, hogy rövid távon üzembiztosan sikertelen életünk miként hagyhat nyomot e földi téreken. Hogyan lehet hosszú távon sikeres az életünk? Egy konkrét ismérvet is kiemélkedtem erről. Van valami, ami nagyon jól, egyértelműen tapasztalhatóan megmutatja már e földi, sikertelen létünkben, hogy nyomot hagy-e az életünk, hogy hosszú távon sikere lesz-e. A sikertelen életű Jánosnak *tanítványai voltak*. Nagyon bensőségesen ragaszkodtak hozzá. Nehéz napokban, akkor is, amikor mesterük már börtönben volt; nem rejtették el, hogy a börtönbe került Jánoshoz tartoznak; jött és ment általuk a posta. A golgotai sikertelenségű Jézus olyan fiatalembereket tudott maga köré szedni, akiknek az ajkáról ilyen jellegű mondatok hangzottak el: „Kész vagyok veled börtönbe és a halálba is elmenni... Menjünk mi is, és haljunk meg vele együtt!” Ezek a tanítványok nem tudtak meg nem hatódni attól, amit láttak és hallottak.

Amit láttak – ez a hangsúlyosabb most. Mert ha életemből hiányzik a cselekedetbeli radikalitás, akkor attól, hogy valaki tőlem tanulta meg a jézusi szöveget, még nem hatódik meg. Úgy kell élnem, hogy meghatódjon a másik. Meghatódjon akkor is, amikor elmúlt már az első, a tejfog-meghatódottság, amely annak az erejében jött létre, hogy először tőlem hallotta mindazt, amit most már ő is tud. De ez nem elég ahhoz, hogy ezt mondja: „Kéz a kézbe, elmegyek veled akárhová!” Ha pedig nem elég, akkor nincs *közösség*. Ha pedig nincs közösség, akkor nincsen Isten Országa. És ha nincsen Isten Országa, akkor hogyan vagyunk mi Ország-építők?